

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/25/2017
Identifikačné číslo spisu: 6015201592
Dátum vydania rozhodnutia: 14.08.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:6015201592.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Zuzany Ďurišovej v právnej veci navrhovateľky: U. Y., nar. X. S. XXXX, bytom Y. č. XX, F., proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa - ústredie, ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava o predčasný starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sd/390/2015-144 zo dňa 21. júna 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 26Sd/390/2015-144 zo dňa 21. júna 2017 potvrdzuje.

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X z 22. októbra 2015, ktorým odporkyňa podľa § 67 ods. 1 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení priznala navrhovateľke od 1. októbra 2015 predčasný starobný dôchodok vo výške 274,30 EUR mesačne.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka včas odvolanie, obsahovo totožné s námietkami uvedenými v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne, t. j. namietala, že má pochybnosti o spôsobe výpočtu sumy priznanej dôchodkovej dávky, pretože zákon je zložitý a preto navrhla ešte raz prepočítať výšku jej dôchodku a žiadala, aby sa pri tomto výpočte sociálna poisťovňa a súd zaoberali tou skutočnosťou, že v rokoch 1984-1989 v Československom rozhlase v Bratislave popri práci produkčnej za mzdu pracovala aj ako autorka v relácii Kontakty za honoráre a mesačne dostávala honoráre vo výške 1000-2000 Sk a v tomto období pracovala aj pre Medzinárodnú organizáciu novinárov (MON), kde dostávala honoráre 500-1500 korún mesačne, čo žiadala zohľadniť. Polemizovala s odôvodnením rozsudku ohľadne vysvetlenia rozdielu v posudzovaní nároku na predčasný starobný dôchodok a spôsob jeho výpočtu pre zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby, čo označila za slovnú ekvilibristiku a podľa jej názoru aj ustanovenie § 138 ods. 8 zákona č. 461/2003, ktoré je nespravodlivé voči živnostníkom z čoho vyvodzuje, že toto ustanovenie zákona o sociálnom zabezpečení je nepochybne diskriminačné. Preto napadla toto ustanovenie ako diskriminačné a navrhla zriadiť

primeranú nápravu a nový výpočet jej dôchodku.

Vo svojom vyjadrení k odvolaniu odporkyňa označila dôvody odvolania za neopodstatnené, podľa jej názoru súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého správne vec právne vec posúdil, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia. Trvala na tom, že pri posudzovaní nároku navrhovateľky v súlade so zákonom a platnými právnymi predpismi a preto navrhla napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné. Rozhodol jednomyselne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 14. augusta 2018 (§ 156 ods. 1 a 3 OSP).

Odvolací súd nepovažoval za sporný zistený skutkový stav ako vyplýva z administratívneho spisu odporkyne ako aj rozhodnutia súdu, podľa ktorého navrhovateľka požiadala odporkyňu o priznanie predčasného starobného dôchodku od 1. októbra 2015 žiadosťou z toho istého dňa. Vzhľadom na to, že sa narodila 1. októbra 1955, vychovala 1 dieťa a fyzický vek 56 rokov nedosiahla v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2010, jej dôchodkový vek je 62 rokov (§ 65 ods. 2, 7 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení), ktorý dosiahne 1. októbra 2017. Od 1. októbra 2015, t. j. odo dňa, od ktorého navrhovateľka požiadala o priznanie predčasného starobného dôchodku jej do dovŕšenia dôchodkového veku 62 rokov - 1. októbra 2017 chýba 731 dní, čo predstavuje 25 začatých 30-dňových období, za ktoré sa jej predčasný starobný dôchodok znižuje o 0,5 %, t. j. spolu o 12,5 %. Navrhovateľka nespochybnila, že získala 39 rokov a 178 dní dôchodkového poistenia. Odporkyňa určila jej osobný mzdový bod hodnotou 0,7285, vychádzala z aktuálnej dôchodkovej hodnoty platnej pre rok 2015 a určenej zákonom vo výške 10,6865 a zo sumy predčasného starobného dôchodku vypočítanej k 1. októbru 2015 vo výške 307,4162 EUR mesačne odpočítala 12,5 %, t. j. 38,42703693 EUR mesačne, s ohľadom na počet dní dôchodkového poistenia, ktoré navrhovateľke chýbali do dosiahnutia dôchodkového veku. Takto určenú sumu predčasného starobného dôchodku vo výške 269,- EUR mesačne z dôvodu zákonnej valorizácie zvýšila o 5,30 EUR mesačne na sumu 274,30 EUR mesačne (Opatrenie MPSVaR č. 295/2014 Z. z.). Takto určená suma predčasného starobného dôchodku k 1. októbru 2015 prevýšila 1,2 násobok sumy životného minima pre 1 plnoletú fyzickú osobu k uvedenému dňu, t. j. sumu 237,70 EUR mesačne (Opatrenie MPSVaR č. 186/2013 Z. z.), čím boli splnené všetky zákonné podmienky pre možnosť priznania dôchodkovej dávky.

Pokiaľ teda všeobecné námietky navrhovateľky obsiahnuté v opravnom prostriedku a neskôr v odvolaní mali spochybniť, že pre stanovenie výšky predčasného starobného dôchodku nebol dostatočne zistený skutkový stav veci, čo malo viesť odporkyňu k nesprávnym skutkovým zisteniam a v dôsledku toho k nesprávnemu určeniu výšky predčasného starobného dôchodku a námietky označujúce údaje uvedené v osobnom liste dôchodkového poistenia za nesprávne a neúplné, pričom však žiadne konkrétne vecné výhrady voči správnosti výpočtu predčasného starobného dôchodku neuviedla ani v tejto súvislosti žiadne dôkazy neprodukovala, takéto námietky neboli spochybniť správnosť záverov, ku ktorým dospel krajský súd a nemožno mu vyčítať, že na ne neprihliadol.

V súvislosti s námietkou týkajúcou sa príjmov navrhovateľky v rokoch 1984 až 1989 odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa nemal pochybnosti o tom, že tieto boli v súlade so zákonom zhodnotené na základe prvotných evidenčných podkladov t. j. evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia resp. poistenia nachádzajúcich sa v administratívnom spise odporkyne. Údaje v nich o príjmoch navrhovateľky ako aj dobe poistenia potvrdené jednotlivými zamestnávateľmi ako aj samotnou navrhovateľkou, navrhovateľka nenamietala v administratívnom konaní v čase podania žiadosti o predčasný starobný dôchodok a ani relevantným spôsobom neskôr v preskúmaťavacom súdnom konaní,

preto odporokyni nemožno vyčítať pochybenia ani žiadne rozpory, či nezrovnalosti v porovnaní prvotných evidenčných podkladov s odporokynou vyhotoveným osobným listom dôchodkového poistenia, ktorý bol prílohou napadnutého rozhodnutia, čo konštatoval aj súd prvého stupňa. Keďže navrhovateľka žiadne konkrétne výhrady voči spôsobu výpočtu sumy predčasného starobného dôchodku nevzniesla, je potrebné pripomenúť povinnosť žiadateľa o dávku preukázať skutočnosť rozhodujúcu na nárok na dávku a na nárok na jej výplatu spôsobom určeným sociálnou poisťovňou (§ 184 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z.) resp. všeobecnú povinnosť účastníka konania na podporu svojich tvrdení navrhnuť dôkazy (§ 196 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z.), čo navrhovateľka neurobila, preto súd prvého stupňa dôvodne nepovažoval jej námietku v tomto smere za dôvodnú.

V súvislosti s námietkou navrhovateľky vytykajúcou diskriminačný prístup voči nej súd prvého stupňa správne pripomenul, že posudzovanie nároku na predčasný starobný dôchodok a spôsob jeho výpočtu pre zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby je jednotný a vyplýva z ust. §§ 67 a 68 zákona o sociálnom poistení. Medzi zamestnancami a samostatne zárobkovo činnými osobami zákon nerozlišuje ani pri úprave zistenia obdobia dôchodkového poistenia, osobného vymeriavacieho základu, osobného mzdového bodu, priemerného osobného mzdového bodu, či aktuálnej dôchodkovej hodnoty, ktoré sú relevantné pre výpočet sumy predčasného starobného dôchodku.

Dôvodne tiež poukázal na ust. § 61 zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého „osobný vymeriavací základ je úhrn vymeriavacích základov za kalendárny rok, z ktorých sa zaplatilo poistné na dôchodkové poistenie alebo z ktorých sa poistné na dôchodkové poistenie považuje za zaplatené“ a následne citovaním obsahu ust. §§ 20 a 21 s odkazom na ust. 138 ods. 5,6 zákona o sociálnom poistení objasnil rozdielnosť vzniku povinného dôchodkového poistenia pre zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby a správne ustálil, že rozdielnosť právnej úpravy vo vzťahu k zamestnancom a samostatne zárobkovo činným osobám vyplýva zo spôsobu zisťovania príjmu samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktorý je možné zistiť len na základe jeho daňového priznania za ten-ktorý ukončený kalendárny rok. Aj pre zamestnancov je zákonom definovaná maximálna výška všeobecného vymeriavacieho základu, ktorá sa uplatňuje pri výpočte dôchodkových dávok. Tvrdenie navrhovateľky, že ako živnostníčka dostala len 48 % z toho dôchodku, na ktorý by jej bol vznikol nárok, keby bola v riadnom zamestnaneckom vzťahu, pokiaľ malo byť založené na právnej úprave vyplývajúcej z ust. § 138 zákona o sociálnom poistení, teda nebolo dôvodné, pretože v ust. § 138 ods. 5 je stanovená len minimálna výška vymeriavacieho základu samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktorú je povinná uhrádzať v rámci povinného dôchodkového poistenia v závislosti od jej príjmu.

Pokiaľ navrhovateľka v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa naďalej polemizuje s takýmto vysvetlením súdu, je potrebné pripomenúť, že v konaní podľa tretej hlavy piatej časti OSP je predmet súdneho preskúmvacieho konania vymedzený tým, čo bolo predmetom rozhodnutia napadnutého opravným prostriedkom, ktorým v tomto konaní bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporokyne o priznaní predčasného starobného dôchodku navrhovateľke z 22. októbra 2015 a preto nemožno považovať za porušenie práva navrhovateľky skutočnosť, ak súd prvého stupňa neodôvodnil svoje rozhodnutia podľa jej predstáv. V zmysle obsahu rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 115/03 z 3. júla 2003: „Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces“. Iné uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 78/05 zo 16. marca 2005 konštatuje, že: „Súčasťou základného práva na súdnu ochranu v občianskom súdnom konaní podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je právo na odôvodnenie, ktorého štruktúra je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 OSP. Táto norma sa uplatňuje aj v odvolacom konaní (§ 211 OSP.)“

Ani v podanom odvolaní navrhovateľka nespochybnila konkrétnou výhradou formálnu správnosť výpočtu sumy jej predčasného starobného dôchodku podľa (podľa jej názoru „zlého“) platného zákona, ktorý vychádzajúc z princípu, že konkrétna úprava sociálneho systému je legitímnym právom každého

štátu s ohľadom na jeho ekonomické možnosti pri zachovaní minimálnych noriem sociálneho zabezpečenia, k rešpektovaniu a zachovaniu ktorých sa zaviazal, legitímne upravuje odlišné zaobchádzanie s odlišnými jednotlivcami a diskriminačný charakter, ktorý mu vytýkala nekonkretizovala skutočnosťami, ktoré by nasvedčovali tomu, že by sa kritériá uvedené v rozhodnutí citovaných ustanoveniach a aplikované aj v jej prípade neuplatňovali v druhovo rovnakých konaniach generálne, preto nemožno za daných okolností hovoriť o mimoriadnom pre navrhovateľku nepriaznivom zaobchádzaní predstavujúcom diskrimináciu.

V tejto súvislosti odvolací súd pripomína, že zákonodarca má vo všeobecnosti právo upraviť pre rôzne skupiny osôb rôzne zákonné podmienky pre vznik nároku, resp. iné právne významné situácie, pričom oprávnené, vecne a právne akceptovateľné dôvody, ktoré zákonodarcu viedli k takémuto rozhodnutiu zaručujú konformitu s ústavou a v nej zakotveným princípom rovnosti.

V rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 5/03 ústavný súd uviedol, že princíp rovnosti je porušený vždy vtedy, ak sa s jednou skupinou adresátov právnych noriem v porovnaní s inou skupinou zaobchádza inak, hoci medzi oboma skupinami nie sú rozdiely takého druhu a takej závažnosti, že odôvodňujú takéto nerovnaké zaobchádzanie; porušením princípu rovnosti však nie je to, ak sa preukáže, že s nerovnakými skupinami subjektov sa nakladá rozdielne. Také nakladanie nemožno považovať za diskrimináciu.

Z uvedených dôvodov preto odvolací súd dospel k záveru, že krajský súd nepochybil, ak na základe výsledkov vykonaného dokazovania považoval rozhodnutie odporkyne za zákonné a oprávnenému prostriedku navrhovateľky nevyhovelo. Navrhovateľka neuvádzala ani v odvolacom konaní dôkazy, ktorý by tento záver spochybňovali, pričom prvostupňový súd sa dostatočne presvedčivo vyjadril ku všetkým námietkam obsiahnutým v opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporkyne, odvolací súd súhlasí s odôvodnením obsiahnutom v rozsudku prvostupňového súdu a v podrobnostiach na neho odkazuje.

Podľa § 219 ods. 1 a ods. 2 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

S poukazom na uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. i v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 OSP tak, že ich náhradu navrhovateľke nepriznal, pretože v odvolacom konaní nebola úspešná.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.